

Huan Gomes-Hurado

UGOVOR SA BOGOM

Prevela

Neda Vasić

Laguna

Naslov originala

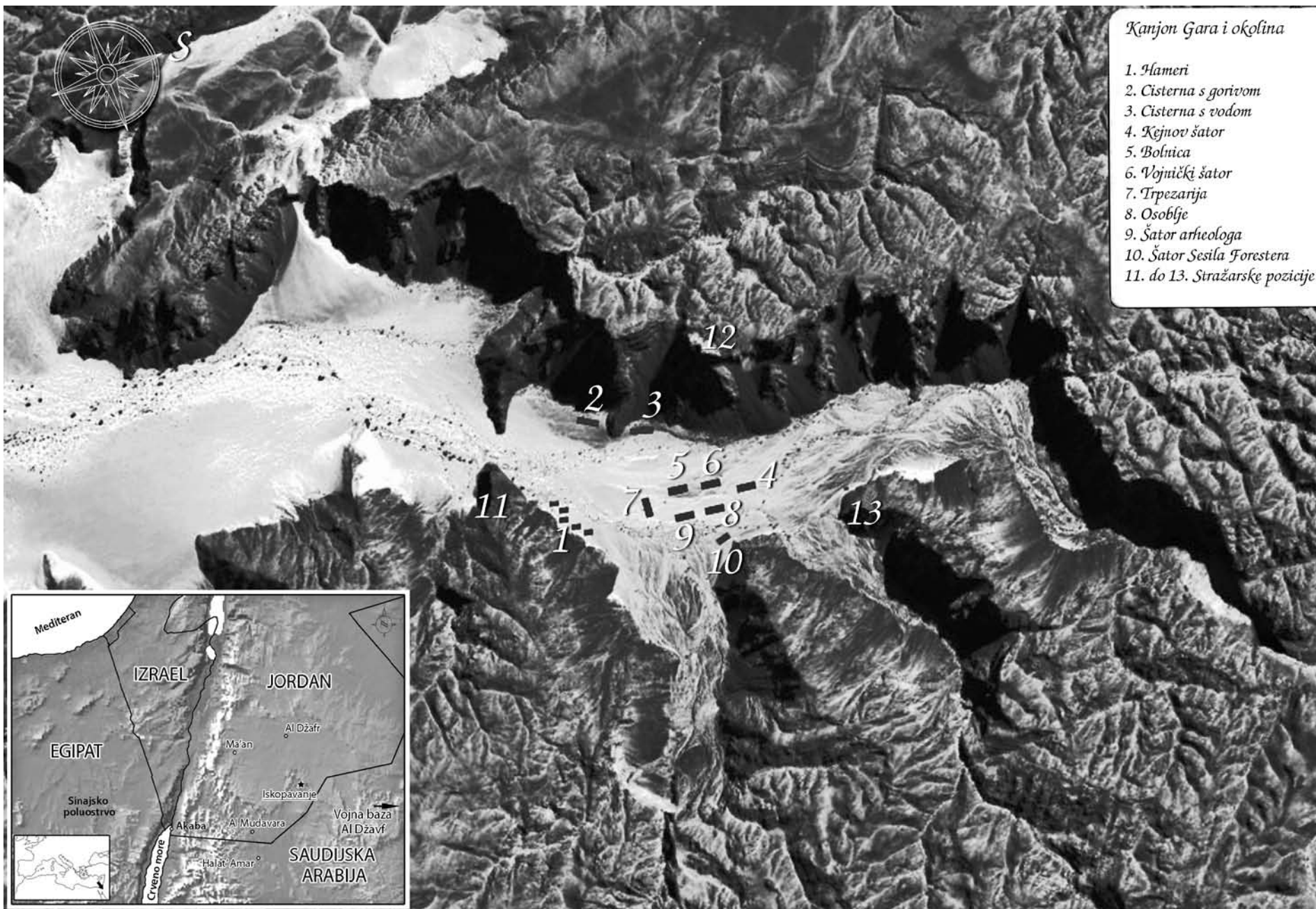
Juan Gómez-Jurado
CONTRATO CON DIOS

Copyright © Juan Gómez-Jurado, 2007

Illustration copyright © Eduardo Paniagua, 2007

Translation copyright © 2009 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Za moje roditelje,
koji su se od bombi sakrili ispod stolova*

Stvaranje neprijatelja

Otpočni na belom platnu.
Grubim potezima nacrtaj figure
muškaraca žena i dece.

U mastionicu sopstvene
nepriznate tmine
umoci debelu četkicu
i oboj neznance
u zlokobnu nijansu senke.

Nacrtaj na licu neprijatelja
pohlepu, mržnju, bezobzirnost
koje se ne usuđuješ pripisati samom sebi.

Obrisi svaki trag bezbrojnih ljubavi,
nada, strahova koji poigravaju
u kaleidoskopu svakog smrtnog srca.

Krivi osmeh dok ga ne izviješ u luk okrutnosti.

Svlači meso s kostiju sve dok ne ostane
samo apstraktni kostur smrti.

Preuveličaj svaku crtu dok se čovek
ne preobrazi u zver, gamad, insekta.

Oslikaj pozadinu zloćudnim prilikama
iz prastarih noćnih mora – đavolima,
demonima, slugama zla.

Kad dovršiš sliku neprijatelja,
moći ćeš da ubijaš bez griže savesti,
masakriraš bez stida.

Ono što uništavaš postaće
tek neprijatelj Boga.

(Lica neprijatelja, Sem Kin)

בְּנֵי אֵל הוֹהִי יִכְנֹא

Anochi Adonai Elohecha

Loh Tirtzach

הַנוֹמֵת לְכוּ לְסַפּ דָּלָה

Lo yehiyeh Lecha Elohim Acherim

Lo Tin'af.

דְּי הֵלֵךְ הוֹהִי שֵׁם שֵׁתָא

Lo Tisa Et Shem Adonai Elohecha La'Shav

Lo Tignov

רָקָה שְׂדֵעַ דְּעֵרְבֵי הַנְּעֵת אֵל

Z'chor Et yom Ha Shabbat L'kodsho

Lo Ta'aneh Bere'acha Et Shaker

דְּעֵר תִּיב דְּמַחַת אֵל

Kaved Et Avicha V'Et Imecha

Lo Tach mod

*Ja sam Gospod Bog tvoj,
Nemoj imati drugih bogova osim mene.
Ne uzimaj zalud imena Gospoda Boga svoga.
Sećaj se dana odmora da ga svetkuješ.
Poštuj oca svoga i mater svoju.
Ne ubij.
Ne čini preljube.
Ne kradi.
Ne svedoči lažno na bližnjega svoga.
Ne poželi ništa što je tuđe.*

Prolog

DEČJA BOLNICA ŠPIGELGRUND
Beč, februar 1943.

Stigavši pod veliku zastavu sa svastikom koja se vila nad vratima bolnice, žena nije mogla da sakrije jezu. Njen pratilac je pogrešno protumačio drhtaj i privukao je k sebi da bi je zagrejao. Tanak kaput koji je nosila jedva da ju je štitio od oštrog popodnevnog vetra, koji je najavljivao mećavu što će udariti za nekoliko sati.

„Obuci moj kaput, Odila“, reče njen pratilac, počevši da se raskopčava drhtavim prstima.

Ona se izvukla iz zagrljaja i stegla još jače paket uz grudi. Ukočila se i iscrpla od deset kilometara pređenih po snegu. Pre tri godine putovala bi u svom dajmleru sa šoferom, ušuškana u bundu od vizona. Ali njen auto je sada prevezio nekog brigadeführera, a njena bunda je u ložama pozorišta ulepšavala noći neke nacističke fufice namazanih kapaka. Obuzdala se da bi snažno pritislula zvono, tri puta pre odgovora.

„Ne drhtim od hladnoće, Jozefe. Jedva da je ostalo vremena do početka policijskog časa. Ako ne uspemo da se vratimo na vreme...“

Muš nije stigao da joj odgovori jer je nasmejana bolničarka otvorila vrata bolnice. Osmeh joj je zamro na usnama kada se pažljivo zagledala u posetioce. Tolikey godine u nacističkom režimu naučile su je da prepozna Jevrejina na prvi pogled.

„Šta želite?“

Žena se na silu osmehnula, mada ju je to koštalo neizmernog bola u ispucalim usnama.

„Došli smo da vidimo doktora Grausa.“

„Imate li zakazano?“

„Doktor Graus nam je rekao da će nas primiti.“

„Ime?“

„Jozef i Odila Koen, fräulein.“

Bolničarka je bojažljivo ustuknula kada je prezime potvrdilo njene sumnje.

„Lažete. Nemate zakazano. Odlazite. Vratite se u rupu iz koje ste izašli. Znaite da ne smete biti ovde.“

„Molim vas. Dete mi je unutra. Molim vas.“

Njene reči su se odbile o vrata, koja su se sa silinom zatvorila.

Jozef i njegova žena gledali su očajnički neprobojnu fasadu bolnice. Ona se zateturala od nesvestice i nemoći, a on je uspeo da je zadrži da se ne stropošta.

„Hajdemo. Potražimo drugi način da uđemo.“

Kružili su oko zgrade i baš kad su skretali za ugao, Jozef odgurnu ženu unazad. Vrata su se upravo otvorila, i čovek ogrnut grubim kaputom izgurao je svom snagom kolica puna đubreta. Prilepljeni uza zid, Jozef i Odila skliznuše ka odškrinutim vratima, dok se čovek udaljavao ka zadnjem delu bolnice.

Na ulasku naiđoše na prolaz za posluđu, koji je vodio ka lavi-rintu hodnika i stepenica. Kroz hodnike se čuo slab i prigušen plač koji kao da je dolazio sa drugog sveta. Žena je načulila uši ne bi li čula glas svog deteta, ali beše uzalud. Obišli su bolnicu ne našavši živu dušu. Jozef je morao da ubrza korak kako bi pratio svoju ženu, koja je rođena instinktom prelazila hodnike uz svega malo oklevanja na svakom uglu.

Pronašli su mali paviljon u obliku slova L prepun dece u krevetima. Mnoga su bila vezana kaiševima za uzglavlja i cvilela su kao pokisli psi. Opor miris lebdeo je u uzavrelom ambijentu.

Majka je počela da se preznojava primećujući ubode na zglavcima, i toplota joj se vraćala u telo, premda ona to nije osećala. Pogledom je preletala s jednog lica na drugo, s jedne postelje na drugu, tražeći unezveren lik svog deteta.

„Izvolite izveštaj, doktore Grause.“

Jozef i njegova žena razmeniše poglede čuvši ime lekara koga su tražili. Čoveka u čijim je rukama bio život njihovog deteta. Skrenuše iza ugla brzim korakom i naiđoše na grupu ljudi koja je stajala oko jednog poljskog kreveta. Privlačan, plavokos mladić u mantilu sedeo je pored kreveta devojčice koja je imala oko devet godina. Uz njega su bili glavna bolničarka, koja je pridržavala tacnu s instrumentima, i lekar srednjih godina, koji je hvatao beleške s izrazom dosade.

„Doktore Grause...“, reče Odila osmelivši se i prišavši grupi nekoliko koraka.

Mladić razdraženo pokaza rukom u pravcu bolničarke, ne skidajući pogled s onoga što je radio.

„Ne sada, molim vas.“

Bolničarka i lekar iznenađeno ih pogledaše, ali ne narušise tišinu.

Odila je osmotrila ono što se dešavalo na krevetu i ujela se za jezik da ne bi kriknula. Devojčica je bila napola onesveščena i bleđa kao krpa. Graus joj je pridržavao ruku nad metalnom posudom, dok je u isto vreme skalpelom pravio male rezove. Jedva da su ostali centimetri kože koji bi primili modri dodir sečiva. Krv je tekla lagano i skoro napunila posudu. Konačno, devojčica obori glavu u stranu. Graus joj ravnodušno položi dva tanka i elegantna prsta na vrat.

„Dobro, nema puls. Vreme, doktore Štrebele?“

„Šest i trideset sedam.“

„Skoro devedeset tri minuta. Sjajno! Subjekt se zadivljujuće odupirao i ostao budan, iako s niskim stepenom svesti i bez znakova bola. Mešavina laudanuma i tatule bez sumnje je bolja

od svega što smo do sada probali, Štrebele. Čestitam! Pripremite uzorak za disekciju.“

„Hvala, her doktore. Odmah.“

Tek tada se doktor okrenuo ka Jozefu i Odili. U njihovim očima bila je mešavina besa i gađenja.

„A ko ste pa vi?“

Žena je iskoračila i stala pored kreveta, ulažući napor da ne pogleda ono što je bilo na njemu.

„Doktore Grause, ja sam Odila Koen, majka Elana Koena.“

Lekar je hladnokrvno pogledao nju, a potom i bolničarku.

„Vodite ove Jevreje odavde, fräulein Ulrike.“

Bolničarka je šćepala Odilu za lakat i isprečila se između nje i doktora, gurajući je grubo. Jozef je pohitao ženi u pomoć i nasrnuo na nezgrapnu ženu. U jednom trenu činili su čudan plesni trio i gurali jedni druge u suprotnim pravcima bez napretka. Lice fräulein Ulrike crvenelo je od napora.

„Doktore, sigurna sam da je došlo do greške“, rekla je Odila, boreći se da promoli vrat iznad širokih ramena bolničarke. „Moj sin nema nikakvu mentalnu bolest.“

Majka je uspela da se izmigolji iz bolničarkinog stiska i približi se lekaru.

„Tačno je da govori malo od kada smo izgubili kuću, ali nije lud. Ovde je greškom. Molim vas. Kad biste mu vi dali otpusnu listu... Dozvolite mi da vam ponudim jedino što nam je preostalo.“

Stavila je paket na krevet, trudeći se da ne dodirne leš, i pažljivo odmotala novine u koje je bio umotan. Čak i pod slabom svetlošću paviljona zlatni odsjaj blesnu po zidovima.

„Pripada porodici moga muža već generacijama, doktore Grause. Umrla bih pre nego što bih se odvojila od toga. Ali moje dete, doktore, moje dete...“

U tom trenu gospođa briznu u plač i pade na kolena. Mladi doktor jedva da je to primetio jer mu je pogled bio prikovan za

predmet koji se nalazio na krevetu. Njegove usne su ipak uspele da se otvore na vreme da skrhaju nade bračnog para.

„Vaš sin je mrtav. Odlazite.“

Žena je uspela da se malo povrati tek kada joj je hladnoća s ulice ošinula lice. Zagrljena s mužem brzo je koračala, svesnija policijskog časa više nego ikad. Njen um je mogao da misli samo na blagovremen povratak njenom drugom detetu, koje je čekalo na drugom kraju grada.

„Trči, Jozefe. Trči.“

Po snegu, njeni koraci su postajali sve brži i brži.

U svojoj radnoj sobi u bolnici, doktor Graus je odsutno spustio slušalicu, milujući prstima onaj čudni predmet. Nije čak ni pogledao kroz prozor kada je nekoliko minuta kasnije do njegovih ušiju dopro zvuk sirene esesovskog auta. Njegov pomoćnik je prokomentarisao nešto o odbeglim Jevrejima, ali on nije obratio pažnju.

Njegov um je bio previše zaokupljen pripremanjem operacije malog Koena.

Dramatis Personae

Sveštenici:

ENTONI FAULER, dvostruki agent CIA i Svete alijanse. Amerikanac.

OTAC ALBERT, bivši haker. Administrator sistema u CIA i veza s vaticanskom obaveštajnom službom. Amerikanac.

Redovnici:

FRA ČEZAREO, dominikanac. Kustos Sale s relikvijama u Vatikanu. Italijan.

Žandarmerijske snage Države Vatikan:

KAMILO ČIRIN, glavni inspektor. U tajnosti je glava Svete alijanse, vaticanske službe za špijunažu.

Civili:

ANDREA OTERO, novinarka dnevnika *El Globo*. Špankinja.

REJMOND KEJN, multimilioner, vlasnik holding kompanije Nacionalnost nepoznata.

DŽEJKOB RASEL, Kejnov izvršni sekretar. Britanac.

ORVIL VOTSON, konsultant za terorizam i vlasnik *Globalinfa*.
Amerikanac.

DR HAJNRIH GRAUS, nacistički ratni zločinac. Austrijanac.

Osoblje ekspedicije Mojsije:

SESIL FORESTER, arheolog specijalista za biblijske teme. Amerikanac.

DAVID PAPAS, GORDON DARVIN, KIRA LARSEN, STOU ERLING i EZRA LEVIN, pomoćnici Sesila Foreстера.

MOGENS DEKER, šef obezbeđenja ekspedicije. Južnoafrikanac.

ALDIS GOTLIB, ALRIK GOTLIB, TEVI VAKA, PAKO TORES, LUIS MALONI i MARLA DŽEKSON, Dekerova grupa.

DOKTORKA HAREL, lekarka ekspedicije. Izraelka.

TOMI AJHBERG, vozač.

Teroristi:

NAZIM i KARUF, iz Vašingtonske ćelije.

O., D. i V. iz Sirijske i Jordanske ćelije.

HUKAN (špric), vođa svih triju ćelija.

BORAVIŠTE HAJNRIHA GRAUSA

Štajnfelđstrase 6

Kriglah, Austrija

Četvrtak 15. decembar 2005, 11.42

Sveštenik je pažljivo očistio cipele o otirač pre nego što je pozvonio na monstrumova vrata. Proveo je gotovo četiri meseca u potrazi za njim, a skoro dve sedmice osmatrajući od časa kada je otkrio njegovo skrovište. Sada je bio siguran u njegov identitet i došao je trenutak da se suoči s njim.

Sačekao je strpljivo nekoliko dugih minuta. Grausu je uvek trebalo vremena da otvori vrata oko podne, verovatno zato što se odmarao na kauču. Gotovo da nije bilo nikoga u uskoj, pešačkoj ulici u to doba. Dobri susedi iz Štajnfelđstrase radili su, ne znajući da u broju šest, u maloj kućici s plavim zavesama na prozorima, pred televizorom drema zločinac.

Napokon zvuk reze nagovesti otvaranje vrata. Starčeva glava, dostojanstvenog izgleda kao u deke iz jedne reklame za karamele, promoli se kroz otvor.

„Da?“

„Dobar dan, *her doktore*.“

Starac odmeri od glave do pete svog sagovornika. Bio je to ćelav sveštenik pedesetih godina, visok i mršav, u crnoj mantiji s belim okovratnikom i kaputu. Stajao je samopouzvano pred njegovim vratima, uspravan poput telefonskog stuba. Imao je zelene oči.

„Mislim da ste pogrešili, oče. Ja sam bio vodoinstalater, a sad sam u penziji. Osim toga, već sam dao za parohiju, pa me izvinite...“

„Zar niste vi Hajnrih Graus, slavni nemački neurohirurg?“

Starac na tren presta da diše. Izuzev toga nije bilo ni jednog jedinog pokreta, nijedne sitnice koja bi ga odala. Ali svešteniku je to bilo dovoljno. To je bio njegov konačni dokaz.

„Zovem se Handvurc, oče.“

„Nije tačno i obojica to znamo. A sad, ako me pustite da uđem, moći ću da vam pokažem ono što vam donosim“, reče podižući levu ruku, u kojoj je nosio crni koferčić.

Vrata se širom otvoriše, i starac odšepa lagano ka kuhinji. Stari parket škripao je pod njim dok je koračao. Sveštenik je išao za njim, ne pridajući preteran značaj okruženju. Špijunirao je tri puta kroz prozor, tako da je u prste poznao raspored jeftinog nameštaja. Draže mu je bilo da pribije pogled za ramena starog naciste. Iako je hodao praveći se da mu je teško da korača, video ga je kako džakove s ugljem u zaklonu bašte podiže s lakoćom na kojoj bi mu pozavideo čovek pedeset godina mlađi. Hajnrih Graus je još uvek bio opasan.

Mala kuhinja je bila mračna prostorija koja je mirisala na kotlete. Nameštaj se sastojao od šporeta na plin, okruglog stola i dve rasparene stolice. Graus mu učtivo pokaza na jednu. Preturio je po kredencu i stavio dve čaše vode na sto pre nego što je i sam seo. Čaše s vodom ostaše netaknute na stolu od borovine, jednako mirne kao i dva čoveka, koji su proučavali jedan drugog više od minuta.

Starac je nosio ogrtač od crvenog flanela, pamučnu košulju i izlizane pantalone. Počeo je da ćelavi pre dvadeset godina, a retke vlasi koje su ostale bile su potpuno bele. Njegove velike okrugle naočare izašle su iz mode još pre propasti komunizma. A donja, opuštена usna ostavljala je lažan utisak dobroćudnosti.

Ništa od svega ovog nije prevarilo sveštenika.

Stidljivi decembarski zraci sunca stvarali su od prozora ka stolu svetlosni prolaz u kome su lebdele hiljade čestica prašine. Jedna pade na elegantni rukav mantije. Sveštenik je skloni čvrgom ne gledajući je. Nacista nije prevideo nesalomivu sigurnost tog pokreta. Ali je imao dovoljno vremena da se povрати i ponovo se zakloni ravnodušnošću.

„Zar nećete ništa popiti, oče?“

„Nisam žedan, doktore Grause.“

„Dakle, uporno me oslovljavate tim prezimenom. Handvurc. Zovem se Baltazar Handvurc.“

Sveštenik ni najmanje ne obrati pažnju.

„Moram priznati da ste veoma sposobni. Kada ste nabavili pasoš da biste pobegli u Argentinu, niko nije ni pomislio da biste se u mesecima koji su usledili vratili u Beč. To je, naravno, bilo poslednje mesto koje sam pretražio. A Vizental je godinama istraživao po Argentini, ne znajući da ste vi bili udaljeni svega nekoliko minuta vožnje kolima od njegove kancelarije. Nije li to ironično?“

„Meni je to smešno. Vi ste Amerikanac, zar ne? Govorite nemački veoma dobro, ali vas akcenat odaje.“

Sveštenik stavi koferčić na sto ne skidajući pogled sa sago-vornika i izvuče pohabanu fasciklu. Prvi dokument u njoj bila je fotografija mladog doktora Grausa, uslikana u bolnici *Spiegelgrund* tokom rata. Drugi je bila varijanta iste fotografije na kojoj se video već ostareli lekar zahvaljujući softveru za postarivanje.

„Zar vam se ne čini da je tehnologija sjajna, *her doktore*?“

„To ne dokazuje ništa. To bi svako mogao da uradi. Gledam televiziju, znate?“, ali boja njegovog glasa govorila je nešto drugo.

„Imate pravo, ne dokazuje ništa. Ali ovo da.“

Stavio je na sto žučkast list papira, za koji je neko priheftao crno-belu fotografiju. Vijugava slova krunisala su natpis: TESTEMONIANZA FORNITA i žig Države Vatikan.

„Baltazar Handvurc. Kosa plava, oči kestenjaste, snažna građa. Posebne oznake: tetovaža na levoj ruci s brojevima 256441. Napravili su je nacisti u logoru Mauthausen. Mesto gde vi, naravno, nikad niste kročili. Broj je lažan, čovek koji vas je tetovirao izmislio ga je usput, ali to je bilo najmanje važno. Vršilo je posao.“

Starac pomilova svoju levu ruku preko flanelskog mantila. Poplaveo je od besa i straha.

„Ko ste, do đavola, vi, prokleti bili?“

„Zovem se Entoni Fauler i hoću nešto da vam predložim.“

„Gubite se iz moje kuće. Odlazite.“

„Mislim da vam nije dovoljno jasno. Vi ste bili drugokomandujući u Dečjoj bolnici *Spiegelgrund* tokom šest godina. Jedno od najzanimljivijih mesta. Skoro svi pacijenti bili su Jevreji i patili su od mentalnih oboljenja. 'Životi nedostojni življenja', niste li ih tako nazvali?“

„Nemam pojma o čemu pričate.“

„Niko nije naslućivao šta ste tamo radili. Eksperimenti. Vivisekcije. Sedam stotina četrnaestoro dece, doktore Grause. Ubili ste njih sedamsto četrnaest sopstvenim rukama.“

„Rekao sam vam, ja...“

„Sačuvali ste njihove mozgove u teglama!“

Fauler udari pesnicom o sto tako snažno da se obe čaše prevrnuše i voda se proli po kuhinjskom podu. Tokom dve duge sekunde čuo se samo zvuk vode koja je kapala po pločicama. Uдахnuo je polako, pokušavajući da se primiri.

Lekar je izbegao pogled onih zelenih očiju koje kao da su htele da ga razbiju na deliće.

„Jeste li vi sa Jevrejima?“

„Ne, Grause. Savršeno dobro znate da nisam. Da sam ja jedan od njih, vi biste visili na vešalima u Tel Avivu. Naklonjen sam... onima koji su vam omogućili beg četrdeset šeste.“

Lekar je potisnuo jezu.

„Sveta alijansa“, promrmlja.

Fauler nije odgovorio.

„A šta hoće Alijansa od mene posle toliko godina?“

„Nešto što vi imate.“

Nacista pokaza unaokolo.

„Vidite valjda da ne plivam baš u izobilju. Nije mi ostalo više novca.“

„Da sam hteo novac, prodao bih vas tužilaštvu u Štutgartu. Još uvek daju sto trideset hiljada evra za vaše hvatanje. Hoću sveću.“

Nacista ga pogleda, glumeći zbunjenost.

„Kakvu sveću?“

„Sada ste vi smešni, doktore Grause. Sveću koju ste ukrali porodici Koen pre šezdeset dve godine. Tešku voštanicu, bez fitilja, obloženu zlatnim filigranom. Hoću nju, i hoću je sad.“

„Idite na drugo mesto s vašim izmišljotinama. Nemam nikakvu sveću.“

Fauler nezadovoljno uzdahnu, zaveli se malo u stolicu, i pokaza na čaše, prevrnuo i prazne.

„Imate li nešto jače?“

„Iza vas“, reče Graus, pokazujući mu na kuhinjski pult.

Sveštenik se okrenu i dohvati srednju flašu. Uspravi čaše i nasu dva prsta sjajne, žute tečnosti. Obojica je ispiše u jednom gutljaju. Nijedan ne nazdravi.

Fauler ponovo uze flašu i natoči drugu turu, da pijucka uz razgovor.

„*Vizenkorn*. Rakija od kukuruza. Dugo je nisam pio.“

„Sigurno vam nije nedostajala.“

„Nimalo. Ali jeftina je, zar ne?“

Graus sleže ramenima umesto odgovora. Pop pokaza prstom.

„Čovek kao vi, Grause, sjajan, sujetan, izabrao je ovo. Da se truže malo-pomalo u prljavoj rupi što smrdi na mokraću. A znate šta? Razumem vas.“

„Šta vi razumete?“

„Zadivljujuće. Još se sećate tehnike Rajha. Pravilnik službe, treći odeljak: 'U slučaju zarobljavanja od strane neprijatelja, poričite sve i dajte samo kratke odgovore koji vas ne kompromituju'. Ali shvatite, Grause, kompromitovani ste do grla.“

Stari nacista se namrštio i nasuo sebi preostalo piće. Fauler je pažljivo proučavao njegov govor tela pri svakoj rečenici, analizirajući kako se lagano slama monstrumova odlučnost. Bio je kao slikar koji, nakon desetine poteza kistom, zakorači unazad da bi posmatrao kako slika počinje da se pomalja na platnu pre nego što odluči koja će boju primeniti u nastavku.

Odlučio je da zamoči kist u istinu.

„Obratite pažnju na moje ruke, doktore“, reče Fauler, pružajući ih preko stola. Bile su to smežurane ruke tankih prstiju. Nije bilo ničeg čudnog, sem jednog detalja. Na vrhovima prstiju, blizu zglobova, bila je fina beličasta linija, vrlo pravilna, koja se pružala preko obe šake.

„Ružan ožiljak. Koliko ste godina imali kada ste ga zadobili, deset, jedanaest?“

„Dvanaest. Vežbao sam na klaviru Šopenov *Preludijum 28*. Otac mi je prišao i bez prethodnog upozorenja zatvorio poklopac stajnjeva svom snagom. Za divno čudo nisam izgubio prste, ali više nikad nisam mogao da sviram.“

Sveštenik ponovo ščepa čašu pre nego što je nastavio i zagleda se u tečnost. Nikad nije bio sposoban da to prizna gledajući drugo biće u oči.

„Otac me je... zlostavljao više puta od devete godine. Tog dana pretio sam da ću ispričati nekom ako to ponovo uradi. On meni nije pretio. Prosto mi je uništio ruke. Posle je plakao, tražio mi oprostaj i doveo najbolje lekare koji su se novcem mogli platiti. A, a, a. Da vam nije palo na pamet.“

Graus je spustio ruku pod sto, pokušavajući da dohvati fioku s priborom za jelo. Smesta povuče ruku.

„Zato vas razumem, doktore. Moj otac je bio čudovište, čija je krivica nadmašivala njegovu sposobnost za oprostaj. Ali on

je bio hrabriji. Dodao je gas usred oštne krivine, odnoseći sa sobom i svoju majku.“

„Dirljiva priča, oče“, reče doktor Graus promuklo.

„Ako vi to kažete. Živeli ste sve ove godine bežeći od svojih zločina. Dobro, oni su vas našli. A ja ću vam dati ono što moj otac nije imao: šansu.“

„Slušam vas.“

„Dajte mi sveću. U zamenu ćete dobiti ovu fasciklu sa svim dokumentima koji bi vas osudili. I moći ćete da nastavite da se krijete do svog poslednjeg dana.“

„I to je to?“, reče starac s nevericom.

„Što se mene tiče, da.“

Starac zavrte glavom i ustade, smejući se kroz zube. Otvorio je jedan ormarić i izvukao poveću staklenu teglu punu pirinča.

„Nikada nisam voleo travarice. Stvaraju mi gorušicu.“

Ispraznio je teglu na sto. Slap zrnevlja, oblaci skroba i zveket. Napola prekriven pirinčem – paket.

Fauler se nagnuo ka njemu, ali koščata Grausova šapa uhvati ga za zglob. Sveštenik ga pogleda.

„Imam vašu reč, zar ne?“, nestrpljivo upita starac.

„Vredi li vam išta?“

„Što se mene tiče, da.“

„Onda je imate.“

Lekar ga pusti, a Fauler posegnu za onim što ga je zanimalo. Odvoji lagano pirinač, podiže paket u tamnoj tkanini. Beše uvezan žicom. Polako razveza čvorove čvrstom rukom.

Starčeve su drhtale.

Fauler odmota tkaninu. Tanani zraci sunca rane austrijske zime raširiše zlatni odsjaj po širokavoj kuhinji. Taj sjaj beše malo u neskladu s mestom, kao što je bio i sivkast i prljav vosak grube voštanice na stolu. Nekada je cela površina bila prekrivena tankim zlatnim slojem sa složenim crtežom. Vredni metal gotovo da je nestao, ostavivši tragove filigrana na vosku. Jedva da je ostala trećina zlata po njoj.

Graus se setno nasmeja.

„Zalagaonica je zadržala ostatak, oče.“

Fauler nije odgovorio. Izvadio je zipo upaljač iz džepa pantalona i upalio ga jednom rukom. Postavio je sveću uspravno i približio plamen vrhu. Iako nije bilo fitilja, toplota plamena poče lagano da rastapa vosak, šireći miris koji je izazivao mučninu, dok su kapi sivog voska klizile na sto. Graus je nastavio da mrmlja svoje zajedljive primedbe dok je posmatrao proces, kao da je uživao što nakon tolikih godina može s nekim da komentariše svoj pravi identitet.

„Zaista me zabavlja. Jevrejini iz zalagaonice godinama je kupovao komade jevrejskog zlata da bi izdržavao jednog ponosnog člana Rajha. A vi sada posmatrate rezultat jedne beskorisne potrage.“

„Izgled vara, Grause. Zlato ove sveće nije blago koje tražim. Samo varka za imbecile.“

Kao opomena, plamen je zaškriko u sveštenikovim rukama. Na tkanini se stvarala barica, a na gornjem delu sveće povećala rupa. U sredini ovog tečnog voštanog vulkana pojavila se zelenkasta ivica metalnog predmeta.

„Dobro, ovde je“, reče sveštenik. „Tako da ja odlazim.“

Fauler je ustao i ponovo presavio tkaninu preko sveće, pazeci da se ne opeče. Nacista je začuđeno posmatrao. Više se nije smejao.

„Čekajte. Šta je to? Šta je bilo unutra?“

„Ništa što bi vas teretilo.“

Starac je ustao, pročačkao po fioci i iz nje izvukao kuhinjski nož. Drhtavim rukama obišao je oko stola do sveštenika, koji ga je posmatrao ne pomerivši se. U očima naciste još je gorela opsesivna vatra onog koji je proveo čitave noći posmatrajući taj predmet.

„Moram da znam.“

„Ne, Grause. Dogovorili smo se. Sveća za fasciklu i to ćete dobiti.“

Starac podiže ruku u kojoj je držao nož, ali ono što je video na licu svog dosadnog posetioca navelo ga je da je spusti. Fauler je klimnuo glavom i bacio fasciklu na sto. Polako, sa platnenim zavežljajem u jednoj ruci i koferčićem u drugoj, napravio je nekoliko koraka unazad ka kuhinjskim vratima, ne prestajući pri tom da posmatra nacistu. Ovaj uze fasciklu.

„Nema kopija, zar ne?“

„Samo jedna. Imaju je dva Jevreja koji čekaju napolju.“

Grausove oči su izgledale kao da će iskočiti iz duplji. Ponovo podiže nož i zakorači ka popu.

„Slagali ste me! Rekli ste da ćete mi dati šansu!“

Fauler ga bezosećajno pogleda poslednji put.

„Bog će mi oprostiti. Mislite li da ćete vi imati toliko sreće?“

I ne rekavši ništa više nestade niz hodnik.

Sveštenik izađe na ulicu i poče da se udaljava sa vrednim platnenim paketom priljubljenim uz grudi. Nekoliko metara od ulaza dva čoveka u sivim kaputima strpljivo su čekala. Fauler ih upozori u prolazu.

„Ima nož.“

Viši od njih dvojice zakrcka pesnicom i naceri se.

„Utoliko bolje.“

(Vest objavljena u dnevniku *El Globo*,
17. decembar 2005, strana 12)

Pronađen mrtav austrijski Irod

Beč (Agencije). Nakon što je izbegavao pravdu više od pedeset godina, austrijska policija je konačno pronašla doktora Grausa, kasapina iz *Špigelgrunda*. Čuveni nacistički zločinac pronađen je mrtav u maloj kući u Kriglahu, selu udaljenom šezdeset kilometara od Beča, navodno od srčanog udara, kako su objavili sudski izvori.

Rođen 1915. godine, Graus se pridružio nacističkoj partiji 1931. Na početku Drugog svetskog rata već je bio drugokomandujući u dečjoj bolnici *Špigelgrund*. Graus je koristio svoj položaj za realizaciju raznih vrsta nehumanih eksperimenata nad jevrejskom decom, navodno problematičnom ili mentalno zaostalom. Graus je potvrdio u nekoliko navrata da je ovo ponašanje bilo prouzrokovano genetskim nasleđem i da su eksperimenti nad njima bili dopušteni budući da su živeli „živote nedostojne življenja“.

Graus je zdravoj deci ubrizgavao bakterije zaraznih bolesti, vršio je vivisekcije ili je svojim žrtvama ubrizgavao injekcije raznih anestetičkih formula koje je razvijao da bi merio njihovu reakciju na bol. Veruje se da je tokom rata među zidovima *Špigelgrunda* izvršeno hiljadu ubistava.

Po okončanju sukoba, nacista je pobegao ne ostavljajući nikakav trag osim 300 dečjih mozgova čuvanih u formalinu u njegovoj radnoj sobi. Uprkos naporima nemačkog pravosuđa, niko nije mogao da ga pronađe. Poznati lovac na naciste Simon Vizental, koji je uspeo da izvede pred lice pravde više od 1100 ratnih zločinaca, do poslednjeg daha tragao je za Grausom, koga je nazvao svojim „nerešenim

predmetom“ i koga je neprekidno tražio po Južnoj Americi. Vizental je umro pre tri meseca u Beču, ne znajući da je onaj koga je progovorio živeo sakriven kao penzionisani vodoinstalater svega nekoliko kilometara od njegove kancelarije.

Iz nezvaničnih izvora saznajemo da su u izraelskoj ambasadi u Beču žalili što je Graus preminuo a da nije odgovarao za svoje zločine, ali su proslavili što je stari nacista naprasno umro, budući da bi njegovo suđenje i izručenje bilo veoma komplikovano zbog njegovih poodmaklih godina, kao što se desilo s čileanskim diktatorom Augustom Pinočom. „Ne možemo a da ne vidimo ruku Tvorca u njegovoj smrti“, potvrdili su isti izvori.